ה וב"ה פוטרין וב"ה ביצית ב"ש פוטרין וב"ה

מחייבין יוהלכה כדברי ב"ה א"ר אליעזר ב"ר

צדוק והלא כל המטיל תכלת כו בירושלים

אינו אלא מן המתמיהין אמר רבי א"כ למה

אסרוה לפי שאין בקיאין אמר ליה רבא בר רב

חנא לרבא יו ולרמו בי עשרה ונפקו לשוקא ומפרסמא למילתא כל שכן דמתמהו עילון

ולידרשא בפירקא גזירה משום קלא אילן

ולא יהא אלא לבן כיון דאפשר במינן

לא כדריש לקיש יי ראמר ריש לקיש בכל

מקום שאתה מוצא עשה ולא תעשה אם

אתה יכול לקיים את שניהם מומב ואם לאו

יבוא עשה וירחה את לא תעשה יו וליבדקוה

אלא גזירה משום מעימה וליכתבה אדיסקי

אדיסקי ליקום וליסמוך אמר רבא השתא

מקיים שניהם וכל"ל והס"ד ואח"כ מה"ד עשה דלילית וחח"ל מה"ד עשה דגינית כגון לבן דפשחן וידחה לאו דכלאים וכל"לן, ז) צ"ק מ"ז, ח) ולשלות. צ"ק, ע) דכלאים הוא דאסירי. צ"ק, י) עליון דלא ידעינן. צ"ק, כ) שפירשתי. דלא ידעינן, צ"ק, כ) שפירשתי. צ"ק, ל) [ער מוספות סוכה צ"ק, ל) [ער מוספות סוכה ג. ד"ה דאמר], מ) [לקמן מב:], () [דבר זה לימא לקמן ולא בשום מקום בש"ם ולע לתום' בשנת כה: ד"ה סדין כתבו דבר זה בשם בעל ה"ג וחובת גברא הוא בענ ה"א וחובת גברה הוח מדמברכינן להמעטף בלילית וכ"כ חום' עוד ביבמר' ל: מד"ה כולהו נמין, מ) נ"א דנקט סדין בלילית ולא מכלת בסדין, ע) ר"ל בזמן הזה דאין לנו מכלת עי רש"ק, אור מו מכלת שי רש"ק, פ) וללשון שני פירש דקאי ל"ק, ל) מתמיהין דהלכה כב"ה וי"ס גורסין אי עשה לילית כל"ל והד"א. ל"ק, ק) פטר לבן של פשתן נמי פטר. ל"ק,

הגהות הב״ח

 (6) רש"י ד״ה כדרים לקים כלומר לבן וכו': (3) בא"ד למר הוא הוה שרי אי לאו משוס: (ג) ד"ח לקיים וכו' מקיים הס"ד ואח"כ מ"ה עשה דנינית כגון צמר לבן בפשתו וידמה למו:

שימה מקובצת ל] ת״ר. (שבת כה) וע״ש בתוס׳: ל] תכלת בסדינו בירושלים: () לרבא ולירמו: ד] תעשה וליבדקה: ס) סדין של פשתן: ו) תליא דכיון דלב״ש: וֹ] בציצית דדרשי מ] תיבת היא נמחק: טן רמי ביה ציצית: יו צמר לבו הא אמרינן: י6) כיון דלשל לבן אפשר: יכ) כלומר אפי׳ הוי אפשר: ע2 (כלומר אפ" הוי לבן: ע3 להטילו: יד) להטיל במינו אבל תכלת דצמר דאי אפשר בסדין: ע1) דציצית ולאו דכלאים הס"ד ומה"ד אפשר בשל פשתן יבא אפשר בעל פשתן יבא עשה דציצית וידחה: **טו**] תיבות או אותן נמחק: יו) דלא להוי: אותן נמחק: יון דלא להרי:
ימן בשמעתין שני היורה:
ימן בשמעתין שנימה אם:
ימן בשמעתין שנימה אם:
ימן אלא גוירה משום:
ימן אלא מירה משום:
ימן למימר א) כמו חובת לפי
מנוקל ימור א) כמו חובת לפי
משמע דהן ברייתא סבירא
לה דכלי קופטא חייבת
בשיצית א"ב תאים שימש מייבת בציצית וא"כ תיקשי מינה . למ"ד כלי קופסא פטורין י ועוד דבסדר רב עמרם פסק כב"ש היאך אפשר לפסוק כמאן דלא דריש סמוכין הא איכא כמה גופי תורה . דמלאכא כו' ואי כתשובת רש"י אמאי קאמר ציצית מה . תהא עליה הא נוכל לקיים במינה וי״ל דעיקר ציצית של תכלת היא ואעיקר מצוה מן

סדין. הן פשתן: ב"ש פוטרין. מן הלילית דלה דרשינן סמוכין למישרי כלאים בלילית. האי דנקט לשון פטור וחיוב ולא נקט לשון אוסרין ומתירין משום דנינית חובה הוא לבגד ואפילו אינו לובשה ואיסור והיתר נמי בהא תליא י] וכיון דלב"ש פטור הוי להו כלאים שלא במקום מצוה ועובר

עליהם משום כלאים ולב״ה דמחייבי ליה בלילית ז] דדרשינן (יבמות ד.) סמוכין ואין כאן משום כלאים ומותר ללובשן. ובטלית של למר נמי לב"ש אסור לעשות בה לבן של פשתן ותכלת של למר אלא הלבן והתכלת של למר ולב"ה מותר והאי דנקט פלוגתייהו בסדין משום דפסיקא ליה מילמיה דאין בו לילית בלא כלאים שעיקר מלות לילית תכלת כתיבא ביה ותכלת עמרא הוא: אינו אלא מן המתמיהין. מתמה את כל הרואין שאומר כלאים הוא לבוש. אדבית הלל פליג רבי אליעזר: אמר רבי אם כן. דהלכה כב"ה למה אסרוה בירושלים: לפי שאין בקיאין. לדרוש סמוכין דכלאים בלילית מותר ואתו למישרי כלאים בכל מהום. ואי קשיא כיון דמדאורייתא חייב היכי מלו רבנן לעקור דבר מן התורה ולמיפטריה מלילית משום גזירה הן ט(היא) הא

אותיבנא ביבמות בפרק האשה רבה (דף 2:) ומשנינן דכל דבר שאמרו לך בית דין שב ולא תעשה מנות עשה זו שבתורה וראו טעם לדבריהם אין זה עוקר דבר מן התורה דממילא מיעקר ולא איהו עהר לה בידים: ל"ח רבי אליעור. חדב"ש פליג דחמרי סדיו פטור אלמא דאי רמי בן לילית הוה כלאים והלא המטיל כו' תימה הוא דאיכא אבל איסורא ליכא אמר רבי א"כ דליכא איסורא מפני מה אסרוה ב"ש לפי שאין בני אדם בקיאין דכלאים בלילית מותר ואתי למישרי כלאים שלא במהום מלוה: ונפרסמה למילחיה. דכלאים בלילית מותר: כל שכן דמתמהי עלוון. דאמרי אנשים הגונים כאלו לובשים כלאים: גזירה משום קלא אילן. לבע היא שדומה לתכלת ואי שרית של תכלת בסדין אתי למירמי למר לבוע בקלא אילן והוי כלאים שלא במקום מלוה. וקפריך מאי איכפת לן אי רמי קלא אילן לא יהא האי קלא אילן אלא לבן בעלמא כלומר צמר לבן ין האמרן לעיל אין לו תכלת מטיל לבן ומשני כיון דאפשר במינו כיוןד) יא דלשם לבן (אי) איפשר לתת חוטי פשתן לא רמינן לבן דלמר בסדין: כדריש לקיש. כלומר (א) יבן ה) הרי לבן גמור לא מצי יגן להטילן לשום ציצית משום דהוי כלאים בלילית הואיל ואפשר יד] להטילן במינו אבל תכלת דלמר דאי אפשר במינו דכל תכלת למר הוא (ב) רמינן אי לאו משום גזירה דקלא אילן: לקיים את שניהן. כגון לבן דפשתן בסדין מקיים(ג) עשה דלילית שון יוידחה לאו דכלאים: וליבדקיה. לכל היורות שלובעין בהן ציצית בין או אותן מוכרי תכלת דלא יין ליהוו קלא אילן: גוירה משום טעימה. אי מלרכינן לכל הקונים לבדוק היורות אתי לשפוך הנסיון יה] בכל היורות ואמרי׳ לקמן (דף מב:) בשמעתין יש אם שם הנסיון ביורה פסלה לכל היורה: טעימה. נסיון: וליכתביה אדיסקי. יכתבו איגרת וישלחו לגולה הלכות טעימה כדמפרש לקמיה [שס] ליטול מלא קליפת בילה ביורה וילבע הנסיון בתוך הקליפה: ואדיסקי ליקום וליסמוך. כלומר דלא חשיבא להו לאינשי הנך אגרות ועברי עלייהו: ל"א וליבדקיה. ניתקן רבנן שלא יקח אדם תכלת אלא אם כן בדקה דהא אפשר דליבדקיה כדלקמן (שם) שמביא גילא ושבלילתא: ה"ג אלאבן משום טעימה. פעמים שימכרו באן לתכלת של נסיון שנלבע לנסות בו את היורה ואמרי׳ לקמן (שם) טעמה פסולה ואהא מילתא ליכא למיקם בבדיקה והוה ליה כלאים שלא במקום מצוה: וניכתביה בב] יו(הא) אדיסקא. יילשלוח באותן המקומות שלובעין בהן תכלת הוו יודעין שהטעימה פסולה ומאחר שיהו הלובעין יודעין בדבר נסמוך עליהן והכא ליכא למימר לידרשיה בפרקא לפי שלובעין תכלת הרבה בכרכין ובכפרים שאין שומעין דרשה שלנו וגם במקומות רחוקים:

המוכחר קפיד וכן ההיא דפ" ליה ללילית אי תכלת הוא אן קלה אילן ותשני משום טעימה ב במה מדליקין דף כ"ה ע"ב דאמר כך היה מהגנו של היר מהבין ממנו כנפי כסותן ואם היה להם ציצית של מינם למה היו מחבאין אלא לפי שלא היה להם תכלת יהודה בר אלעאי כרי עד היו מחבין מסור בציצית ב"ש פוטרין מדרבנן ומשום הני טעמא דמפרש לקמן גזירה משום קלא אילן מי דעיקר מצאי בכך ור"ח פיש שפיי הטיל בהן מינן פוטרים ור"א אב"ש פליגי ההלא כל המטיל כוי חמיהא הוא דאיכא הא איסורא ליכא וכל הך סוגיא אליבא דב"ש קאי. תו"ח: מ) דמטיקנא דחוטי צמר פוטרין בשל פשתן ושל פשתן:

סדין בציצית בית שמאי פומרין. פירט נקונטרס דלא דרשינן סמוכין ולא אישתרי כלל כלאים בניצית והא דנקט לשון פטור וחיוב ויתכן יותר לשון איסור והיתר משום דקסבר חובת טלית ואיסור והיתר נמי בהא תליא וה״ה נמי בטלית של למר שלא יפטרו בו חוטי

פשתן ומילתה דפסיקה נקט דכל סדין מפשחן ואי אפשר בו בלא כלאים שעיקר מצות ציצית תכלת ותכלת עמרא הוא משמע מתוך פירוש הקונטרס דלילית ^{ש)} כלאים הוא דאסרינן וכן פירש בתשובה וכו וכתבו רבינו יצחק ברבי יהודה וקשה דהא אמרינן ברים יבמות (דף ד.) אפילו מאן דלא דריש סמוכיו בעלמה במשנה תורה דרים וי"ל דאיכא חד תנא בנזיר ודף נח.) דמפיק מראשו דעשה דוחה לא מעשה ולמר ופשמים לכדרבה ובית שמאי סבירא להו כההוא מגא וסבירא להו כרבי יהודה דלא דריש סמוכין אלא היכא דמוכח או מופנה ואע"ג דעשה דוחה לא מעשה לא שרי נינית כלאים דהא אפשר לקיים שניהם ועיקר מלות תכלת לא יהא אלא בלמר אי נמי לאשמעינן קשר י' דלעיל לא

ידעינן אלא מדאישתרי כלאים בלילית ומיהו לא יתכן למימר בגן לפי מה כ) שפירש למעלה גבי קשר העליון מיהו גם אההוא תנא דנזיר פר"ת דסמיך אגדילים דמראשו לא מלי מפיק כדאיתא ביבמות ותו דבסדר רב עמרם פסיק כב"ש בהא ואנן ל פשיטא דלפירוש הקונטרס קים לן כב״ה כדמוכח בכל דוכתי ולפי׳ הקונטרס ל״ל דחין הלכה אלא כתנאי דבסמוך וכדמפרש ומשום גזירה ולינית ממינו שרי לכולי עלמא ולריך לדחוק הא דשרא רבי זירא לסדיניה היינו לילית תכלת ומלאכא נמי (לקמן דף מא.) דאמר לרב קטינא סדינא בקייטא לילית מה תהא עליה מלילית מן המובחר קא מקפיד ותו קשה לפירוש הקונטרס דפלוגתא דאמוראי הוא מי אי ניצית חובת גברא או חובת טלית כדן ועוד דקי"ל (שם י) דף מב) חובת גברא מדמברכינן להתעטף ומדב"ש נשמע לב"ה דחובת טלית הוי לכך פי׳ ר״ת דמדאורייתא ב״ש נמי חיובי מחייבי ולא פטרי אלא משום הני טעמי דמפרש בשמעתין ואפילו ממינו נמי פטרי ליה דלמא אתי למיעבד תכלת והלכך שייך שפיר לשון פטור ועוד יש לומר לפי׳ הקונט׳ דב״ש אף במינן פטרי דסברי לה כרבי דאמר (לעיל דף לח.) התכלת מעכבת הלבן והשתא ניחא הא 🕈 דנקט סדין דווקא ומיהו תימה ש דהשתא כיון דלא איפשר נדחי עשה ללא תעשה:

חמץ

אמר רבי אליעזר ברבי צדוק. בקונטרס פי׳ שני לשונות יי ולשון שני שפי׳ דקאי אב״ש דפטרי והלא אין בו רק תמיה ורבי נמי קאי אב"ש אם כן למה אסרוה ב"ש וזהו כפי׳ ר"ח שלמעלה דטעמא דב"ש משום גזירה היא אבל לפי׳ הקונט׳ שלמעלה לא יחכן דניקו אב"ש והיה יכול לפרש א"כ למה אסרו העולם וטעמא דנפשיה קאמר ולא קים ליה כב"ש ועוד פי׳ דרבי אליעזר אב"ה מהדר דמחייבי ליה והלא בני ירושלים יתמהו עליו ואמר רבי א"כ למה אסרוה דפשיטא כב"ש לא קי"ל ולמה 6 מתמיהין: והלבה בדברי ב"ה. י"ם גורסין אי איכא ציצית של נמר ביום מיכסי ביה ופטור וכי שקעה חמה אי מלביש ליה חייב ומחקו ר"מ כמו שאפרש לקמן: לא יהא אלא לבן. אע"ג דאליבא דרבי קיימי דס"ל (לעיל דף לח.) התכלת מעכבת את הלבן מיהו רבי לאו טעמא דנפשיה קאמר אלא מהדר אבני ירושלים כדפרישית: ביון האפשר במינן. לעיל (דף לט:) בה] דמסיקנא דחוטי פשתן פוטרין בשל למר היינו בהדי תכלת דמיגו דתכלת ש פטר בשל פשחן לבן נמי פטר ואע"ג דאפשר במינו והאי דפשיטא ליה טפי דחוטי למר פוטרין בשל פשתן היינו משום דבלאו הכי איכא כלאים אי נמי מדאורייתא (דרחמנא) שרייה ורבנן הוא דגזור דכיון דאפשר לקיים שניהם אבל מדאורייתא שרי דכלאים ממש הותר אצל ציצית ולאו משום דחיה והא דמסקינן לעיל דפוטר היינו

ממן מדאורייםא אי נמי מסקנא לא קיימא הכי: וליבדקיה. פי׳ בקונטרס שתי לשונות לשון אחד ליבדוק כל יורות הלובעים ומשני משום טעימה דהוי שלא לשמו והכי נמי הוה מצי למימר שמא שלא לשמו עבד כוליה ל"א ועיקר וליבדקיה כדאיתא לקמן דמייתי גילתא ושבלילתא ובדקינן ליה לציצית אי מכלת הוא או קלא אילן ומשני משום טעימה שמא ציצית זה נעשה מן הצמר שטעם בו חה אי אפשר בבדיקה: שמא

קלא אילן וליבדקה. כלומר נידרש להו בפירקא היאך אדם יכול לבדוק אם הוא תכלת או קלא אילן וידעי למיבדקה ואנתי לישתר. אע"ג ידעי למיבדקה הלכת אסרוה גזירה משום טעימה דתכלת. ניסיון שמנסין את הצבע של תכלת שלוקחין מעט צמר ומטבילין בצבע לידע אם יהיה לו מראה יפוס של תכלת ווהי אטימה ואותה שעימה מסולה שלא צבעת לשום ציצית. ושמא יטלנו בסדין ואותואי אפשר לבדוק והוו כלאים הלכך אסורה: לאחרים מפני מה אסרוה בשכל טעימה: ולתכתבה אדיסיק כלומר יכתב וספרים ולשדוך לעלה דשעימה מסול לציצית ולא אתו למירמי בסדין ואנן אדיסקא ליקום וליסמוך למישריה שמא איכא מאן דלא חזי לדיסקא ואתו למירמי טעימה אמר רבא השתא

א) אולי צ"ל למימר כן כמו שפירשתי למעלה וכו' ותיבות לפי מה נמחק.

יז א מיי' פ"ג מהלכות לילית הלכה ו קמג עשין כו טוש"ע א"ח סי' ט סעיף ו: ב [מיי' שס]:

מוסף רש"י סדין בציצית ב"ש פוטרין. ואע"ג דלילית חובה הוא בכל טליתות שיש ג'ו לאדם ואפילו מונחים וב"ה מחייבין. דלרטי סמוכין (שבת כה:). אם אתה יכול לקיים את שניהם. כגון גדילים תעשה לך לא תלבש שעטנו, דלטלית של זמר זילית של זמר ולטלית של פשתן לילית של פשתן מדיר נחום, ואם לאו. לס לי (נדיר נח.). ואם דאר. חם חי אתה יכול לקיים את שניהם כגון מילה בלרעת (שם).

רבינו גרשום סדין של פשתים בציצית

מין של כפורטן. לפי בית שמאי פוטרין. לפי שתכלת צמר הוא והוי כלאים: וב״ה מחייבין. דרחמנא שריה ומשו״ה דרחמנא שריה ומשו״ה נקט לשון פטור וחיוב דכל בגד שיש לו ד״ כנפים חייב בציצית: א״ר אלעזר ב״ר צדוק האיך בית שמאי פוטרין והלא כל המטיל תכלת לסדינו בירושלים אינו אלא מן . המתמיהין (אבל) שתמיהין , עליו בני אדם אותו שאיו יודעין שמותר. תמיהא איכא איסורא ליכא: אמר איכא איסורא 7יבא....ר' א״כ שאינה אסורה בציצית למה אסרוה חכמים ""ייי רקיאין, מפני משום דהוה ולא בקיאי לישנא אחרינא אמאי מחייבי ב״ה והלא כל המטיל אינו אלא מן המתמיהין שתמיהין עליו בני אדם מפני מה הטיל בני אדם מפני מה הטיל והלא אינו חייב בציצית. והלא אינו חייב בציצית. אמר ר' (יוסי) א"כ הואיל המחייבין למה אסרוה חכמים והלשון הראשון הוא עיקר: ולרמו בי שבה עשרה תכלת לסדינין וליפקו לשוקא וניפרסמא למילתא . לאותן שאינן בקיאין דמותר כ״ש דמתמהי כי חזו בי עשרה בסדיניהוז ומשום הכי אסורה: ולדרוש בפרקא בדרשא בבית הכנסת דשרי בדרשא בבית הכנסת דשרי לשוויי תכלת בסדין ולא ליתמהו: גזירה דלמא אתו למירמא קלא אילן צמר שצבוע בקלא אילן שדומה לתכלת והרוא לא היו מצוה לתכלת והרוא לא היו מצוה וחייב משום כלאים הילכך . אסרוה: ואמאי אסרוה מפני כך לא יהיה אותו קלא אילן . אלא כלבז כלומר אם אינו י זשוב כתכלת גדוננו כלבז חשוב כתכלת נדוננו כלכן ולימא דשרי: כיון דאפשר מינן כלומר ^{f)} כיון שמטיל הכנף והוא עיקר מצותן של ציצית הילכך לא נדוננו כלכן של צמר הקלא אילן להתירה דאפי לכן של צמר איז טיקר מצותה: את אתה אין עיקר מצותה: אם אתה כול לקיים את שניהם עשה דציצית ולאו דלא תלבש שעטנז כגון הכא דמצי לקיים שניהם דיכול למירמי ביה חוטי פשתן והלכך אסרוה גזירה משום קלא